

EĞİTİM - SPOR İLİŞKİSİ

Gülten HERGÜNER*

Türk Milli Eğitiminde, şimdiye kadar yapmış olduğumuz, tesbitlerimiz göstermiştir ki, gerek ilköğretim ve orta öğretim, gerekse üniversite öğretiminde Beden Eğitimi ve Spor dersleri uygulaması adeta olsa da olur, olmasa da şeklinde düşünülen bir ders olmaktan öteye geçememiştir.

Tarihsel süreç içinde Eğitim ve buna bağlı olarak Beden eğitiminin bir eğitim konusu olarak ele alınmasında 18. ve 19. yy' larda yaşayan Phlantrop'lar (insan dostu olanlar) önemli rol oynamışlardır. Daha sonra j.j. Rousseau, Pestalazzi ve Fröbel gibi eğitimciler de, oyun ve doğal hareketlerin çocuk eğitimindeki değeri üzerinde önemle dururlar. (Baltacıoğlu, 1964, s61-69) Günümüzde, eğitimciler, politikacılar, ekonomistler, iş ve bilim adamları, insan kaynağının bir milletin en büyük serveti olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Gelecekte, eğitim sistemi içinde herhangi bir ferдин bütün potansiyelinin geliştirilmesindeki başarısızlık, millet hatta insanlık için bir kayıptır. (Bilge, 1989, s. 21) Toplumların en kıymetli kaynakları insan olduğuna göre onları iyi şekilde eğitmek, yeteneklerini geliştirmek, her açıdan yararlı özelliklerle yoğurmak da toplumların zorunlu ve önemli görevlerinden olmalıdır. İyi bir eğitimle fert kendisi, ailesi ve milleti için değerli bir kaynak durumuna gelebilir. Yanlış eğitim sonucunda ise, kaybedilmiş bir değer, yitirilmiş bir hayat olur. Burada eğitimin önem ve amacını değişik bir kaç görüş ile destekleyerek konuya ışık tutmak mümkündür.

Eğitim; kişinin yaşadığı toplum içinde değerli olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. (Bilge, 1989. s.1)

Eğitim; bulunduğu toplumun siyasal, sosyol, ekonomik ve kültürel faktörlerinden etkilenecek biçim alır. (Oğuzkan, 1976, s.11)

Rousseu 'ya göre eğitim; " Yabanisi üzerine vurulan ehil bir aşıdır."

Fröbel' e göre; çocuk en büyük üretkenliğini oyunda gösterir. Çocuğu fidana, eğiticiyi bahçivana, okulu da bahçey benzeden Fröbel oyunu çocuk eğitiminin yöntemi olarak kabul eder. (Baltacıoğlu, 1964, s. 61- 69)

* O.M.Ü. Eğitim Fak. Beden Eğt. ve Spor Böl. Öğretim Görevlisi.

Diğer taraftan önce " Eğiticilerin eğitilmesi gerekliliği" görüşünü savunanlar da konuya ayrı bir boyut getirmişlerdir. (Güzel, 1990, s.400)

Eğitici olan anne, baba, öğretmen ve insan eğitiminde rol alan herkesin eğitiminden gerekli payı ve birikimi almış olması çok önemlidir.

Durkheim'in " Moral Education" adlı çalışmasına göre eğitimin sağlandığı üç önemli sosyal fayda vardır. Bunlar; sosyaleşmeyi sağlayarak fertte disiplin ruhunu işlemek ve hareketlerinin sınırlarını belirtmek, ikincisi, bir gruba dahil olmak, bağlanmayı gerektirmek ve son olarak da kontrollü, şuurulu bir otonom tavırla kendi geleceğini tayin edici özellikleri geliştirmek.(Erkal, 1987, s.96)

Eğitimin en iyi şekliyle yapılabilmesi amacıyla, bütün ülkeler değişen modern hayat tarzının, gelişme ve değişmelere cevap verecek şekilde eğitim ve öğretim sistemlerini yenilmek, gerekli düzeltmeleri yapmak durumundadır. Böylelikle toplumlar, arzuladıkları hedeflere ulaşabilirler. Eğitimin, en gelişmiş şekliyle, eksikleri giderilmiş olarak ferdin ve toplumun gayesine ulaşmasında etkili yol olabilir.

Ülkemizde de toplum yapısını değiştiren, rahat ve iyi yaşama seviyesi sağlayan, dinamik bir sosyal kuvvet olarak kabul edilmiştir. Özellikle Cumhuriyet döneminde sosyal, kültürel ve ekonomik hayat geliştikçe, toplumumuzun eğitiminden beklentileri de artmıştır. Bu nedenle eğitim sistemimizde zaman zaman yeni düzeltmelere gidilmiştir.

Bir eğitim aracı olan beden eğitimi ve spor, ferdi yönden insan sağlığı, karakter gelişimi, moral ve verimliliği, milli yönden; sağlam, güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ile doğrudan ilgili, etkili bir eğitim faaliyetidir. Bu bakımdan zihni ve fikri gelişimin ancak bedeni gelişmeyle uyumlu ve dengeli olması halinde insanın ve toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü başarılı ve verimli olabileceğinde tam bir görüş birliği vardır. (D. P. T. ,1985, s. 53)

Bütün bunlar göstermektedir ki eğitim ile beden eğitimi ve sporun fert ve toplum için hedefleri ve amaçları birçok noktalarda birleşmektedir. Ferdin akıl, beden ve ruh sağlığının yerinde olması yalnızca kendileri ve aileleri yönünden değil, millet bütünlüğü açısından da son derece önemlidir. İnsan yetiştirmenin öncelikli amacı: demokratik bir eğitim ortamında, bireyin yaş, cinsiyeti, dil ve din ayrımı gözetilmeden yeteneklerinin olabildiği ölçüde geliştirilmesidir. Günümüzde toplumlar sağlıklı kuşaklar yetiştirmek

için sporu genel eğitimin ayrılmaz bir parçası ve tamamlayıcısı olarak görmektedirler. Onun için de olayı bir devlet politikası olarak benimseyip, insan hayatının her devresini kapsayarak biçimde yürütürler.

Sporun fizyolojik ve psiko-sosyal yönlerden ferdin uyumlu ve dengeli gelişiminde büyük katkısı olduğu bilinmektedir. Spor eğitimi, çocuğun uyumlu bir fert olmasında da rol oynar. Nitekim, bu konuda bir örnek vermek gerekirse; beden eğitimi faaliyetlerine çok az yer veren Fransa' daki alışıla gelmiş okul devresini bitiren çocuklara oranla, sabahdan genel kültüre, öğleden sonra spor ve el işleri faaliyetlerine ayıran okul devresinden geçenlerde çok önemli farklılıklar gözlenmiştir. İkinci tür eğitim uygulamasında çocukların daha hızlı büyüdüğüleri, nabızlarının daha ağır attığı, beceri koordinasyon ve motorsal gelişimlerinin daha iyi olduğu ve bu çocukların ortak hayat kurallarına uymaya daha çok eğilim gösterdikleri, hareketli dengeli ve açık olmakla birlikte aile ve eğitim çevresiyle çok daha iyi kaynaşabildikleri gözlenmiştir. (Serarşlan, 1978, Sosyoloji ders Notu)

Bu örnekten de anlaşılacaktır ki, özellikle bir eğitim yuvası olan okullarımıza, beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması, sevdirmesi ve teşviki ile ilgili önemli görevler düşmektedir. Spor sevgisi, temel eğitim gibi ailede başlatılıp okulda da desteklenerek, pekiştirildiği takdirde, Fert, okul ve kitle sporunda geniş bir taban oluşturulabilir.

Eğitmcilerin, özellikle öğretmenler, anne ve babalar spor konusunda kendilerini yetiştirmeleri, sporun faydalına inanmaları, spor konusunda bilgili, bilinçli ve kültürlü olmaları ile çocuklarına ve öğrencilerine daha hoşgörülü ve sıcak yaklaşımları mümkün olabilir. Onların bilinçlendirilmesi, suretiyle, eğitilmek istenen kitle daha kolay ve çabuk eğitilir. Bu konuda, eğitim aracı olarak kitle iletişim araçlarından faydalanmak gerekebilir. Radyo ve televizyon programlarının eğitim ilke ve bütünlüğüne uygunluğu sağlanarak toplumdaki ahlak anlayışı ve değerlerini zayıflatan, geleneklerimize, inançlarımıza ters düşen yayınlardan ve toplum sağlığını tehdit eden sigara ve alkole özendirici yayınlardan kaçınılması, bunlara karşılık, eğitici sosyalleştirici, güzel sanatlara, bilime ve spora yönelendirici, bu konularda aydınlatıcı, bilgi ve becerileri artırıcı yayınlar yapılması fert ve toplum açısından daha faydalı olabilir. Çocuklar ve gençler, hem spor hem de diğer konularda bilgilendirilir ve teşvik edilmiş olurlar, yetişkinler de ilgilendikleri konularda bilgilerini yenileyerek, daha faydalı duruma gelebilirler.

Bilinçli bir eğitiminin spor yapan, yapmak isteyen öğrenci ve

çocuklarıyla ilişkisinde kopukluklar en aza inecektir. Şöyleki; " Spor yapacağına oturup dersine çalışsan, top peşinde koşacağına derslerinle ilgilinsen, ele avuca sığmayışın hep şu spor yüzünden, koşup terleyeceğine uslu, ağır çocuk olsan," gibi irdeleyici, dersle sporu birbirine rakip gösterici, spordan soğutucu sözlerden kaçınarak; aksine spor yoluyla, sağlıklı, dinamik, dengeli, uyumlu, hareketli bir fiziğe, sosyal bir kişiliğe sahip olmalarının mümkün olabileceğine ikna etme suretiyle, spor yanında derslere de daha sıcak bakmaları sağlanabilecektir.

Anne- baba ve öğretmenlerin üzerinde durmaları gereken diğer bir konu da gençlere, günlük hayatlarının iyi organize etmeyi, zamanlarını israf etmeden faydalı işlerde kullanmayı öğretmeleridir. Dolayısıyla, derslerine, spora, dinlenmeye ve benzer faaliyetlere yeterince zaman ayıran gençler hem derslerinde hemde spor hayatlarında başarılı olarak, ailenen ve öğretmenlerin olumlu yaklaşımlarını da kazanmış olurlar. (Hergüner, 1991, s.89) Sonuçta kendileriyle ve çevreleriyle barışık olmanın huzurunu yaşarlar.

Eğitimin ve sporun ortak yanlarının, sporun faydalarının, dolayısıyla da yaygınlaştırılmasının bu konuda aile ve okullara düşen yükümlülüklerin önemi üzerinde durulmalıdır. İlkokul, orta dereceli okul ve hatta üniversitelerde Beden Eğitimi Dersi' nin önemi oldukça açıktır. Bu sebeple zorunlu bir ders olarak yer almasında büyük faydalar vardır.

Spor sayesinde, hem orta öğretim hem de üniversite gençliğinin, kahvehane, kumanhane, sigara ve içki gibi alışkanlıklar yanında, anaşık olaylardan da uzak kalmaları sağlanmış olacaktır.

KAYNAKLAR

- BALTACIOĞLU, İ. H. . Pedagojik İhtilal, Anadolu Matbaası, İstanbul, 1964.
BİLGE, N. Türkiye' de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi.
Kültür Bakanlığı Yayın No: 1095, Ankara, 1989.
D. P. T. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Spor Özel İhtisas Komisyon Raporu. DPT. Yayın, Ankara, 1985.
ERKAL, M. E. Sosyoloji (Toplumbilimi) İlaveli 3. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul 1987.
HERGÜNER, G. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi " Çocukun Spora Yönderilmesinde Ailenin Rolü ve Önemi" , Samsun, 1991.
OĞUZKAN, F. Öğretmenliğin Üç Yönü, Tekışık Matbaası, Ankara, 1976.
SERARSLAN, M. Z. Spor Sosyolojisi Ders Notu, 1987.